

اقتصاد فقیر: بازاندیشی بنیادین در شیوه مبارزه با فقر جهانی

کتاب «اقتصاد فقیر» نوشته ۲ اقتصاددان برجسته‌است که هر ۲ در مؤسسه فناوری ماساچوست استاد اقتصاد هستند و جایزه نوبل اقتصاد را نیز دریافت کرده‌اند. این کتاب یکی از مهم ترین آثار در حوزه اقتصاد توسعه و سیاست‌های فقرزدایی به شمار می‌رود که با ترجمه جعفر خیر خواهان و مهدی فیضی توسط انتشارات دنیای اقتصاد منتشر شده و هدف آن بازاندیشی بنیادین در شیوه مبارزه با فقر جهانی است. نویسندگان با رویکردی تازه و مبتنی بر شواهد میدانی، تلاش کرده‌اند تصویری واقعی از زندگی فقرا و تصمیمات اقتصادی آنان ارائه دهند. در محتوای کتاب، بنرچی و دوفلو از پژوهش‌های میدانی و آزمایش‌های تصادفی کنترل شده بهره می‌گیرند تا نشان دهند چگونه فقرا در مواجهه با مسائل روزمره مانند آموزش، بهداشت، تغذیه و دسترسی به اعتبار تصمیم‌گیری می‌کنند. آنها تأکید می‌کنند فقر صرفاً کمبود پول نیست، بلکه مجموعه‌ای از محدودیت‌ها و انتخاب‌های دشوار است که زندگی روزمره فقرا را شکل می‌دهد. نویسندگان با مثال‌های روشن از کشورهای مختلف، از هند و بنگلادش گرفته تا کنیا و مکزیک، نشان می‌دهند سیاست‌های کلی و نسخه‌های واحد برای مبارزه با فقر کارآمد نیستند و باید به شرایط محلی و واقعیات زندگی فقرا توجه کرد. «اقتصاد فقیر» بر داده‌های واقعی و تجربه‌های ملموس استوار است و همین امر آن را به منبعی معتبر برای سیاست‌گذاران، پژوهشگران و حتی خوانندگان عمومی تبدیل کرده‌است. بنرچی و دوفلو با زبانی ساده و روایت‌های جذاب، نشان می‌دهند که چگونه سیاست‌های کوچک و هدفمند می‌توانند تغییرات بزرگی در زندگی فقرا ایجاد کنند.این کتاب ادعا دارد مبارزه با فقر نیازمند فهم دقیق زندگی فقرا و طراحی سیاست‌هایی است که با واقعیت‌های آنان سازگار باشد. «اقتصاد فقیر» با ترکیب علم اقتصاد، داده‌های میدانی و نگاه انسانی، یکی از مهم‌ترین منابع در حوزه توسعه و فقرزدایی است که انتشار آن به زبان فارسی فرصتی ارزشمند برای مخاطبان ایرانی فراهم کرده است.

اخبار

قیمت طلای جهانی افزایش یافت
قیمت هر اونس طلا در معاملات روز گذشته تحت تاثیر خوش‌بینی نسبت به احتمال کاهش نرخ بهره در دسامبر توسط فدرال رزرو آمریکا، افزایش یافت.
بهای هر اونس طلا برای تحویل فوری با ۰٫۲ درصد افزایش به ۴۱۳۶ دلار و ۵۹ سنت رسید.
بهای هر اونس طلا در بازار معاملات آتی آمریکا برای تحویل در دسامبر با ۰٫۱ درصد کاهش، ۴۱۳۴ دلار معامله شد.
طبق ابزار دیدهبان فدرال شرکت CME، سرمایه‌گذاران اکنون احتمال کاهش نرخ بهره فدرال رزرو در دسامبر را ۸۴ درصد تخمین می‌زنند که نسبت به ۵۰ درصد هفته گذشته، افزایش یافته است.
طلای بدون بازده معمولاً در محیط نرخ بهره پایین و در شرایط عدم قطعیت اقتصادی، عملکرد خوبی دارد.

داده‌های منتشر شده روز سه‌شنبه نشان داد فروش خرده‌فروشی آمریکا در سپتامبر کمتر از حد انتظار افزایش یافته است.
یک گزارش جداگانه نشان داد شاخص قیمت تولیدکننده در ۱۲ ماه منتهی به سپتامبر، ۲٫۷ درصد رشد کرده که مشابه ماه آگوست است.

این داده‌ها پس از اظهارات اخیر سیاست‌گذاران فدرال رزرو مبنی بر کاهش نرخ بهره منتشر شد و پیش‌بینی‌ها برای کاهش نرخ بهره در آمریکا را تقویت کرد.

بانک‌ها از تملک دارایی ثابت بالاتر از سقف ۳۰ درصد منع شدند

طبق دستورالعمل تازه تصویب‌شده هیأت عالی بانک مرکزی، بانک‌ها در صورت عبور از سقف ۳۰ درصدی نسبت خالص دارایی‌های ثابت، حق تملک دارایی ثابت جدید را ندارند و باید ظرف مهلت‌های تعیین‌شده خود را با حدود مجاز تطبیق دهند.
دستورالعمل نحوه محاسبه «نسبت خالص دارایی‌های ثابت بانکی مؤسسات اعتباری» پس از بازنگری و به‌روزرسانی، در چهل‌و‌هشتمین جلسه هیأت عالی بانک مرکزی به تصویب رسید.
هدف از این بازنگری کنترل حجم سرمایه‌گذاری بانک‌ها در دارایی‌های ثابت و هدایت منابع شبکه بانکی به سمت نقش اصلی آنها یعنی واسطه‌گری و وجه اعلام شده است.
بر اساس این دستورالعمل که با استناد به الزامات قانونی ازجمله قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، قانون پولی و بانکی کشور و قانون برنامه هفتم پیشرفت اصلاح شده، حد مجاز نسبت دارایی‌های ثابت بانکی برای مؤسسات اعتباری حداکثر ۳۰ درصد تعیین شده‌است؛ موضوعی که نسبت به نسخه‌های قبلی دستورالعمل تغییر قابل توجهی محسوب می‌شود.
طبق ماده ۴، نسبت خالص دارایی‌های ثابت بانکی از تقسیم «خالص دارایی‌های ثابت مشهود و نامشهود بانکی» بر «حقوق مالکانه پس از کسر سود قطعی‌نشده» به دست می‌آید.
در اقالم صورت‌نسبت، مواردی همچون دارایی‌های ثابت مشهود و نامشهود، دارایی‌های مرتبط، دارایی‌های در جریان تکمیل، اجاره‌های سرمایه‌ای، پیش‌پرداخت‌های سرمایه‌ای، اقلام سرمایه‌ای در انبار و ودایع مجاز این نسبت لحاظ می‌شود.
مخرج نسبت نیز شامل تمام اقلام حقوق مالکانه پس از کسر سود قطعی‌نشده است.

بنا به ماده ۵، آن بخش از دارایی‌های ثابت اشخاص وابسته که با تأمین مالی بانک خریداری شده یا توسط خود بانک مورد بهر‌برداری قرار می‌گیرد، در محاسبه نسبت منظور خواهد شد؛ حکم مهمی که مانع انتقال فرعی دارایی‌های ثابت با هدف کتمان نسبت در صورت‌های مالی می‌شود.
ماده ۶ دستورالعمل، سقف مجاز این نسبت را حداکثر ۳۰ درصد تعیین می‌کند.
پیش‌تر در نسخه پیوست‌شده مربوط به مصوبه سال ۱۴۰۴، سقف ۲ درصد برای نسبت خالص دارایی‌های ثابت تعریف شده بود اما نسخه جدید که هیأت عالی تصویب کرده، با اصلاحات قانونی و محتوایی، سقف را ۳۰ درصد تعیین کرده است.

مهلت افزایش آورده متقاضیان مسکن ملی بر اساس اطلاع‌رسانی جدید اداره کل راه و شهرسازی تهران کاهش یافت

مسکن‌سازی عامل گران‌سازی

وزارت راه و شهرسازی که باید نقش هماهنگ‌کننده میان عرضه و تقاضا را ایفا کند، در این زمینه عقب مانده است. طرح نهضت ملی مسکن که قرار بود امید خانه‌دار شدن را برای اقشار متوسط و کم‌درآمد زنده کند، به دلیل ضعف اجرایی و کندی پیشرفت پروژه‌ها نتوانسته پاسخگوی نیاز بازار باشد. بسیاری از پروژه‌ها نسبت به برنامه زمان‌بندی عقب هستند و همین تأخیرها، عدم تعادل عرضه و تقاضای موجود را بیشتر کرده است. از منظر اقتصادی، این عقب‌ماندگی، تورم در بخش مسکن را به دلیل محدود بودن عرضه در برابر تقاضای بالا ایجاد می‌کند؛ به‌گونه‌ای که هر واحدی که به‌موقع ساخته و عرضه نشود، به معنای افزایش فشار بر بازار اجاره و رشد بیشتر قیمت‌ها در بخش مسکن است.

به طور کلی می‌توان گفت بازار مسکن در سال ۱۴۰۴ نشان می‌دهد تقاضا برای واحدهای جدید بسیار بالاست اما عرضه به دلیل ضعف مدیریتی وزارت راه و شهرسازی و رکود ساخت‌وساز نهضت ملی مسکن از بازار عقب مانده است. اگر وزارت راه نتواند سرعت اجرای پروژه‌های نهضت ملی مسکن را بالا ببرد و هماهنگی میان عرضه و تقاضا برقرار کند، این شکاف می‌تواند به افزایش قیمت تمام شده پروژه‌ها منجر می‌شود. در طول دولت چهاردهم به دلیل اینکه وزیر راه و شهرسازی معتقد است وظیفه دولت مسکن‌سازی نیست، عملاً اتفاق خاصی در بخش ساخت و ساز نیفتاده است. به همین دلیل اگر با همین رویکرد دولت پیش رود، در پایان دولت شاهد نیمه‌کاره ماندن پروژه‌ها خواهیم بود و این برخلاف وعده پایبندی دولت به اجرای نهضت ملی مسکن است.

معنای رونق بیشتر در زنجیره‌های تولیدی مرتبط است. بخش‌های کلیدی مانند معدن، فولاد، سیمان و صنایع وابسته به ساخت‌وساز با افزایش تقاضا برای مصالح و تجهیزات ساختمانی، فرصت رشد و اشتغال بیشتری پیدا خواهند کرد. این رونق می‌تواند موتور محرک تازه‌ای برای اقتصاد کشور باشد و علاوه بر ایجاد اشتغال مستقیم در پروژه‌های ساختمانی، به فعال‌سازی صنایع بالادستی و پایین‌دستی نیز منجر شود. به همین دلیل سرعت‌بخشی به اجرای پروژه‌های نهضت ملی مسکن نه‌تنها به کاهش هزینه‌های زندگی دهک‌های پایین و کاهش فشار اجاره‌نشینی کمک می‌کند، بلکه به‌عنوان یک محرک اقتصادی گسترده، توانایی دارد بخش‌های مهمی از اقتصاد ایران را از رکود خارج کرده و به سمت پویایی و رشد هدایت کند. این ۲ وجه اجتماعی و اقتصادی در کنار هم نشان می‌دهد هر گونه تأخیر در اجرای پروژه‌ها، هزینه‌ای سنگین برای مردم و اقتصاد کشور به همراه خواهد داشت. باید توجه داشت که بازار مسکن ایران در سال ۱۴۰۴ با شکاف جدی میان عرضه و تقاضا روبه‌رو است. از یک سو تقاضای واقعی برای خانه به دلیل افزایش ازدواج‌ها، رشد جمعیت شهری و فشار اجاره‌نشینی در دهک‌های پایین جامعه رو به افزایش است و از سوی دیگر بسیاری از خانوارها توان ورود به بازار آزاد مسکن را ندارند و تنها امیدشان به طرح‌های دولتی همچون نهضت ملی مسکن گره خورده است. اما وقتی عرضه واحدهای جدید نهضت مسکن ملی به‌شدت محدود شده است، رکود ساخت‌وساز، هزینه‌های سنگین زمین و مصالح و افزایش دستمزد نیروی کار، کنار تورم عمومی اقتصاد، قیمت تمام‌شده واحدها را بالا برده و انگیزه سازندگان را کاهش داده است. همین عوامل باعث شده تولید مسکن نتواند همپای تقاضا حرکت کند و شکاف میان نیاز واقعی مردم و ظرفیت ساخت‌وساز روزبه‌روز بیشتر شود.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

چرا تغییر سیاست‌گذاری در بازار خودرو منجر به کاهش اختلاف قیمت کارخانه و بازار خودرو نشود؟ بازی تکراری خودروسازان در نوسانی کردن قیمت‌ها

مشکلات این بازار ادامه خواهد داشت و مصرف‌کنندگان واقعی همچنان قربانی بی‌ثباتی و فشارهای مالی خواهند بود.
دلایل نارضایتی مصرف‌کنندگان بازار خودرو
بررسی بازار خودرو نشان می‌دهد ۲ خودروساز بزرگ کشور، سایپا و ایران خودرو، در ثبت‌نام برای برخی مدل‌های خاص که تقاضای بیشتری دارند، سیاستی دوگانه در پیش گرفته‌اند. ابتدا با اعلام عرضه این مدل‌ها، صف‌های طولانی متقاضیان شکل می‌گیرد و مشارکت مردم در طرح‌های فروش افزایش می‌یابد اما در ادامه، بسیاری از خریداران پیام تغییر مدل مواجه می‌شوند و مجبورند به جای خودروی انتخابی، محصول دیگری را تحویل بگیرند. این تغییر ناگهانی نه‌تنها موجب نارضایتی مصرف‌کنندگان شده، بلکه اعتماد عمومی به فرآیند فروش خودرو را بیش از پیش خدشه‌دار کرده است. بسیاری از متقاضیان احساس می‌کنند این اقدام بیشتر یک شگرد برای جذب نقدینگی و افزایش مشارکت در طرح‌های فروش است تا پاسخ واقعی به نیاز بازار. در واقع خودروسازان با استفاده از جذابیت مدل‌های پرطرفدار، ابتدا موجی از ثبت‌نام ایجاد می‌کنند و سپس با تغییر مدل، منابع مالی بیشتری را به سمت خود جذب می‌کنند. پیامد این سیاست در بازار آزاد نیز به وضوح قابل مشاهده است. خودروهایی که در ابتدا با وعده عرضه ثبت‌نام می‌شوند، به دلیل محدودیت واقعی در عرضه و

بلکه کارآمدی طرح را نیز کاهش داده، چرا که با افزایش تورم عملاً قیمت تمام شده پروژه به قدری بالا می‌رود که دیگر مزیت قبل را ندارد.

در واقع در شرایطی که پروژه‌ها به دلیل ضعف مدیریتی وزارت راه عقب افتاده‌اند، فشار مالی ناشی از تورم به طور مستقیم بر دوش متقاضیان گذاشته شده است. اکنون بسیاری از خانواده‌ها که با امید خانه‌دار شدن وارد این طرح شده بودند، با آورده‌های سنگین و غیرمنتظره مواجهند؛ آورده‌هایی که در برخی موارد به چند صد میلیون تومان رسیده و توان پرداخت آن برای بخش بزرگی از متقاضیان دشوار یا حتی غیرممکن است.

به این ترتیب، ترکیب ضعف اجرایی وزارت راه و شهرسازی در یک سال و نیم گذشته با تورم‌های اخیر، شرایطی را رقم زده که نه‌تنها پروژه‌ها از برنامه عقب مانده‌اند، بلکه فشار مالی مضاعفی بر متقاضیان وارد شده است. این وضعیت اگر با اصلاح جدی در مدیریت پروژه‌ها و حمایت‌های مالی همراه نشود، می‌تواند به افزایش نارضایتی اجتماعی و کاهش مشارکت در طرحی منجر شود که قرار بود امید خانه‌دار شدن را برای اقشار متوسط و کم‌درآمد زنده کند.

تسریع در اجرای پروژه‌های نهضت ملی مسکن نه‌تنها یک ضرورت اجتماعی، بلکه یک الزام اقتصادی است. از منظر اجتماعی، بسیاری از خانوارهای دهک‌های پایین جامعه همچنان در گیر هزینه‌های سنگین اجاره‌نشینی هستند؛ هزینه‌هایی که بخش بزرگی از درآمد ماهانه آنها را می‌بلعد و فشار مضاعفی بر معیشت آنها وارد می‌کند. اگر پروژه‌های نهضت ملی مسکن با سرعت بیشتری پیش برود و واحدهای مسکونی به مرحله بهربرداری برسند، این خانوارها می‌توانند از چرخه اجاره خارج شوند و هزینه‌های زندگی‌شان به شکل محسوسی کاهش یابد. این امر نه‌تنها به بهبود رفاه اجتماعی منجر می‌شود، بلکه می‌تواند بخشی از فشار تورمی در بازار اجاره را نیز تعدیل کند.

■ فرصت‌های فعال‌سازی مسکن
از منظر اقتصادی و صنعتی، فعال‌سازی سریع‌تر پروژه‌های نهضت ملی مسکن به

گروه اقتصادی: وزارت راه و شهرسازی که طی یک سال گذشته در اجرای پروژه نهضت ملی مسکن عملکردی ضعیف و کند داشته، اکنون به جای جبران عقب‌ماندگی‌ها، فشار سنگینی بر دوش متقاضیان گذاشته است. تازه‌ترین اقدام این وزارتخانه، ارسال پیامکی هشدارآمیز از سوی اداره کل راه و شهرسازی استان تهران است که در آن به متقاضیان اعلام شده تا ۲۵ آذر باید آورده خود را به سقف ۷۰۰ میلیون تومان برسانند. در این پیامک تأکید شده قسط فعلی ۱۰۰ میلیون تومان است و عدم پرداخت در موعد مقرر موجب توقف پروژه، افزایش قیمت تمام‌شده و در نهایت زیان مستقیم متقاضیان خواهد شد.

این رویکرد نشان می‌دهد وزارت راه و شهرسازی به جای مدیریت صحیح منابع و پیشبرد پروژه‌ها با برنامه‌ریزی، بل مالی سنگینی را به یکباره بر دوش مردم گذاشته است. در واقع چون پروژه‌های نهضت ملی مسکن سال‌ها با کندی و ضعف اجرایی پیش رفته، اکنون متقاضیان با تهدید توقف پروژه و کاهش امتیاز مواجه شده‌اند آن هم بر اساس سازوکاری که هر یک میلیون تومان پرداختی را معادل یک روز امتیاز در رتبه‌بندی قرار می‌دهد.

به این ترتیب، وزارت راه و شهرسازی به جای آنکه اعتماد از دست‌رفته مردم را با پیشرفت واقعی پروژه‌ها بازگرداند، با فشار مالی ناگهانی و سنگین، نگرانی‌های تازه‌ای برای متقاضیان ایجاد کرده است؛ نگرانی‌هایی که می‌تواند به کاهش مشارکت آنان منجر شود. برای نمونه خبرها حکایت از این دارد در برخی مناطق مانند پرند به دلیل افزایش ناگهانی قسط وام‌ریزی، برخی متقاضیان انصراف داده و اعلام کرده‌اند امکان تأمین منابع در فرصت کوتاه را ندارند. حتی برخی اعلام کرده‌اند امکان تأمین این منابع حتی در بلندمدت را ندارند.

در یک‌سال و نیم گذشته وزارت راه و شهرسازی عملاً اقدام جدی و ملموسی برای پیشبرد پروژه‌های نهضت ملی مسکن انجام نداده است. وعده‌ها و برنامه‌های اعلامی روی کاغذ باقی مانده و بسیاری از پروژه‌ها نسبت به زمان‌بندی اولیه با تأخیرهای قابل توجه مواجه شده‌اند. این عقب‌ماندگی اجرایی نه‌تنها سرعت خانه‌دار شدن متقاضیان را کند کرده،

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.

یک ساختمان مسکونی در تهران.